

O uzdravování rodových kořenů skrze eucharistii

Předmluva

Na žádost několika biskupů, kterých se tato záležitost v jejich diecézi týká, se komise pro nauku víry zabývala dogmatickými a psychologickými základy „uzdravování rodových kořenů skrze eucharistii“. Zdá se, že se tato praxe, jejíž vykonávání samo o sobě vyžaduje kněžskou službu, díky překladům některých knih episkopálních nebo katolických autorů šíří ze Spojených států a z Kanady do francouzských diecézí.

Komise pro nauku víry po dlouhém zkoumání této záležitosti usoudila, že je nezbytné vypracovat odborný posudek, který by obsahoval závěry vycházející z dvojího typu poznatků: 1) z psychologické oblasti, jelikož se v první řadě jedná o zpochybnění aktuálního vlivu předků na psycho-spirituální rovnováhu konkrétního křesťanského subjektu; 2) z dogmatické oblasti, protože se zde zabýváme naukou o očistci kvůli přinášení eucharistické oběti za duše osob *objektivně* škodících jejich živým potomkům.

Biskupové z komise pro nauku víry uznali, že vedle touhy po nadpřirozeném nebo zázračném uzdravení, která se v těchto praktikách silně projevuje a dokonce shrnuje soteriologické přesvědčení mnoha věřících - na úkor tematiky odpovědnosti, hříchu a svatosti - by zjevný nedostatek eschatologie v kultuře víry současných křesťanů nahrával nejistým spekulacím ohledně údělu zemřelých a o ontologických „místech“, která je přijímají (taková literatura mluví o „zajatých duších“ nebo o „bludných duších“). Smrt, přežívání duší, hypotéza jejich společenství *post mortem* s démonskými duchy, taková jsou různá vtíravá témata v kinematografii, obrázkových seriálech nebo v literatuře, které živí i představivost katolíků této doby. Ale zde nejde jen o představivost, jde o teologální naději, která se často nebezpečně mísí s představami neslučitelnými s katolickou vírou. Odborně zaměřená práce této instrukce č. 6 neměla obsáhnout celé pole eschatologie. Pokud je však pravdou, že „přirozenost má hrůzu z prázdnoty“, připadalo nám ještě pravdivější, že chápání víry má *a fortiori* hrůzu z prázdnoty a že pochybné představy vždy dokáží vytěžit prospěch z jeho mezer. Kromě vymezeného problému, který si tato reflexe dala za cíl objasnit, by bylo štědře odměněno její úsilí, pokud by čtenářům ukázala naléhavost oživení barev a linií eschatologického tajemství uvnitř Božího lidu, tak jak je církev přijala od svého Pána.

Naše instrukce je obsáhlá a podložená argumenty. V první řadě by se chtěla držet závěrů odborníků, proto obsahuje dva názory, které tvoří první část s psychologickým obsahem a druhou část s dogmatickým obsahem. Využíváme zde příležitosti srdečně poděkovat všem odborníkům, kteří komisi pro nauku víry pomáhali pojednat o této otázce.

Názor na otázku z hlediska psychologie

Přístup zvaný *Uzdravování rodových kořenů skrze eucharistii* je z vědeckého pohledu psychologie velmi riskantní. Spočívá ve zjednodušených koncepcích psychické kauzality. Pravděpodobný důsledek je, že brání skutečné práci na utváření psychiky. Subjekt je jakoby *neodpovědný* za to, co se mu děje. Pojem osobního nevědomí už není v kurzu. Fascinace

genealogickými hypotézami, dokonce skrze prostředníka, může trpící osobě bránit v tom, aby brala v úvahu jiné dimenze svého utrpení.

Bio-psycho-sociální utrpení věřících by se dalo moudře uchopit a doprovázet v rámci terapeutického naslouchání. Kvalitní naslouchání umožňuje respektovat rytmus osob a pomoci jim objasnit duchovní a bio-psycho-sociální stránku jejich utrpení. Umožňuje navíc obrátit se v případě potřeby na vhodnou péči. Bylo by jistě prospěšné, aby se dostatečně rozvinula výchova k metodickému naslouchání. Neboť jeho nedostatek vede lidi k hledání řešení, která jsou rychlá a sama o sobě vnějšková. Naopak naslouchání umožňuje rozvíjení nitra a jedinečnosti. Pomáhá ovládat utrpení inteligentně a odpovědně. Osobní svoboda vychází zevnitř vztahu pravého slova. Kromě veškerého pozitivismu i nadpřirozena předpokládá takový krok přinejmenším duchovní ctnosti umírněnosti a trpělivosti.

Názor na otázku z hlediska dogmatiky

Naukové upřesnění ve své soudržnosti může stavět jen na objektivitě určitého dokumentu, a proto se naše analýza omezila na příběhy a úvahy rozvinuté v knize P. Hampsche: *Uzdravení rodových kořenů skrze eucharistii* (1986, Goleta, California).

Názor, který se zde rozvíjí, se jeví jako v protikladu ke katolické nauce o křtu, očištění a odpustcích a konečně i proti správně chápanému úmyslu, který řídí lásku bez vypočítavosti, již jsme povinni našim zemřelým bratřím, když za ně přinášíme eucharistickou oběť. Ostatně myšlenka solidarity v hříchu má své doklady ve starozákonních pramenech braných doslova, v termínech, které v této oblasti popírají vývoj Zjevení až k exemplárnímu příkladu slepého do narození z Janova evangelia. Že struktura hříchu („sociální hřích“) velmi zatěžuje posvěcování osob kvůli jejich stavu, budiž. Kdo by se pokusil tvrdit opak? Že duše zemřelých, které jsou ještě v očištění, by mohly škodit aktuálním a rozhodujícím způsobem duchovnímu zdraví svých potomků, a že osvobozením jedněch by se dalo aktuálně uzdravit druhé, to vypadá jako nová pravda v katolické církvi a bez opory v tradici. Nelze ji tedy ani uznat, ani praktikovat.

Mons. Pierre-Marie Carre, arcibiskup z Albi

Předseda komise pro nauku víry

Kardinál Philippe Barbarin, arcibiskup Lyonu

Mons. Claude Dagens, biskup z Angouleme

Mons. Jean-Paul James, biskup z Beauvais Mons.

Roland Minnerath, arcibiskup z Dijonu

Mons. Albert-Marie de Monleon, biskup z Meaux

O UZDRAVOVÁNÍ RODOVÝCH KOŘENŮ SKRZE EUCHARISTII

ÚVOD

Na mnoha místech v církvi se nabízejí modlitby, konference, liturgie za duchovní uzdravení. Předmět této instrukce se zaměřuje pouze na jednu z forem uzdravování, která je dostupná pokřtěným: uzdravení rodokmenu skrze eucharistickou oběť. Tato specifická otázka totiž spojuje zvláštní psychologické a teologické koncepce a plně využívá praxe „nejvznešenější svátosti“¹, eucharistie, a tím vykonávání služebního kněžství, tedy přinejmenším jeho záruku. Kvůli důležitosti, kterou tato praxe přikládá psycho-spirituální váze předků, vyžaduje analýzu odborníků v psychologii a psychiatrii. V první části najdeme jejich posouzení fenoménu

---

¹ CIC, kán 897.

šířícího se i v civilní společnosti. Protože používá dogmatické pojmy pevně zakořeněné v tradici (očistec/odpustky/eucharistická oběť za zemřelé), vyžaduje také teologickou analýzu. Ta tvoří druhou část této instrukce.

Dá se tušit, že právě soucit často inspiruje všechny, kdo uskutečňují to, co se předkládá jako metoda nebo „program“. Nic v této instrukci nechce zpochybňovat jejich dobrou vůli. Naopak se vítá jejich láska k eucharistii a láska k bližnímu. Je však teď na místě říci o jednom i druhém schématu, že přístupy, které se zde zkoumají, vypadají, jakoby překračovaly správné chápání lidské duše v její přirozené situaci (psychika), i v její nadpřirozené situaci (vztah ke Kristu).

I. ČÁST: PSYCHOLOGICKÁ EXPERTÍZA

Mezi přístupy zvanými „duchovní uzdravení“ existuje jeden, který se zvláštním způsobem zaměřuje na rodokmen.² Teorie, o niž se tato praxe opírá, jak z psychologického, tak z teologického hlediska, staví na tom, že aktuální utrpení subjektu jsou důsledkem chyb nebo zranění jeho předků. Toto konstatování, pokud je vyjádřeno takovými velmi obecnými termíny, je jen těžko vyvratitelné. Zmíněná teorie tedy lidem nabízí zkoumání života těch, kdo je předešli, modlitbu za osvobození od škodlivého dědictví. Eucharistie, pokud může být obětována k dobru zemřelých věřících, se využívá jako výsadní místo této modlitby, pro svou účinnost, která je z katolického pohledu považována za nejvyšší, protože je svátostná.

Objasnění rodinné historie na několika generacích může jistě mít terapeutické účinky. Tuto skutečnost zkoumalo mnoho autorů počínaje S. Freudem, ačkoli prospěšné kauzality rozvíjené v tomto procesu zůstávají poněkud tajemné, takže nejsou vždy reprodukovatelné a navíc tvoří předmět nejrůznějších vědeckých výkladů. V rámci této reflexe nic nebrání tomu, abychom si mysleli, že duchovní setkávání zaměřená na „uzdravování rodových kořenů“ by v některých případech mohla mít zajímavé terapeutické účinky. Literatura přeložená do francouzštiny dává velký prostor svědeckým důkazům. Z pohledu vědce jde o postup od určitého účinku k příčině, který této teorii ponechává riskantní charakter, aniž bychom však chtěli popírat platnou hodnotu výsledku³, když vycházíme z věrohodnosti svědka. Tuto instrukci však považujeme za nezbytnou proto, že literatura, v níž se podávají důkazy v těchto delikátních oblastech, nepřipadala riskantní pouze v řádu vědecké soudržnosti. Odborníkům v psychiatrii a psychoterapii, kteří byli konzultováni, se tento přístup *duchovního uzdravování rodových kořenů skrze eucharistii*, který směřuje praxi a teorii, jeví jako nebezpečný. Ještě jednou, nezpochybňujeme dobrou víru autorů, ani všech těch, kdo toto uzdravování inspirování evangeliem *praktikují* - na prvním místě kněží - když se snaží ulevit svědomí ve stavu bolesti.

Každou kritiku stručně vyložíme a zdůrazníme její praktické důsledku.

1. Zjednodušující koncepce psychické kauzality

Přístup, který zde zkoumáme, *uzdravování rodových kořenů*, se opírá o publikované dokumentu o koncepci psychologického přenosu mezi individuálními subjekty, která se jeví jako velmi zjednodušující, dokonce magická. Opírá se o nejprimitivnější představy patogenií

---

² MAC ALL, K., *Généalogie et eucharistie*, Saint-Benoit du Salut (36170), Editions Bénédictines, 2000, 2003; HAMPSCH, J., *La guérison de vos racines familiales, ...božské řešení obtížně řešitelných problémů (sic!)*, předmluva fr. Ephraïma. Saint-Benoit du Sault, Editions Bénédictines. 2002; WELLS, D., *Prier pour la guérison des racines familiales*, Saint-Benoit du Sault, Editions Bénédictines, 2004.

³ Jedna věc je zkoušet na sobě vymizení psychické bolesti, jiná věc je skutečně uchopit příčinu tohoto vymizení.

kauzality. Můžeme připomenout zvláště: ztráta duše v důsledku traumatu; porušení tabu; čarodějnictví; ďábelská posedlost. Čerpá také z některých teorií posledních čtyř století: hřích jako příčina nemoci, přístup rozvíjený německým lékařem Stahlem na konci 17. století; patogenicitu rodinných tajemství, etiologická hypotéza, která se objevila poprvé v 18. století prostřednictvím známého hypnotizéra Puységura; teorie degenerace rozvíjená v 19. století lékaři Morelem a Magnanem.

Tyto teorie se vyznačují *lineární* logikou. Kauzální činitel působí důsledek systematicky, proporcionálně a vratně. Stejná příčina působí stále stejné účinky a stejným způsobem. Potlačení příčiny potlačuje účinek. Tato lineární logika se navíc odvolává na exogenní kauzální faktor, s výjimkou hříchu. Ve všech případech jde o logiku oběti: osoba je obětí vnějšího činitele, který jí bere duši, trestá ji, uhrane ji, skrývá jí pravdu nebo jí předává znehodnocené dědictví. Je rovněž obětí svého hříchu a hříchu svých předků. Tyto teorie zjevně vytvářejí subjekt, který není protagonistou vlastního života. Může nejvýše spočítat síly, které na něj působí a vyžadovat od Boha, aby jich byl zbaven. Podobná vize psychologického přenosu by měla závažné důsledky na způsob, jímž se subjekt vnímá a jímž se řídí v životě. Na duchovní rovině dává bezpochyby přednost vztahu k Bohu, který se vyznačuje magickými nebo nadpřirozenými očekáváními, kdy je soudržnost lidské přirozenosti - intelekt a svoboda - jakoby prázdna a přerušena, dost vzdálená od katolické nauky o milosti.

Jenže už déle než sto let jsme se učili právě to, že psychická kauzalita je mnohem více komplexní. Studie Pierra Janeta, Henriho Ey a Sigmunda Freuda nám totiž umožnily seřadit zjednodušující koncepce exogenního a obětního typu. Lidská bytost už není počata jako *tabula rasa*, na niž se obtiskují různé vlivy, třeba atavismus. Pojem psychiky počítá s komplexností lidské bytosti, její jednoduchostí a subjektivitou. Psychika se formuje od narození do konce dospívání. Utváří se tím, že se vписuje do zkušenosti těla a vztahů. Subjekt je v interakci zvláště s matkou; zakouší emoce a brzy je interpretuje. Ty se do něj nevtiskují jako pečeť do vosku. Krátce, psychika *přepřacovává* všechny zkušenosti. Vytváří představy (také nazývané *imagos*) co je muž, žena, pohlaví. smrt atd. Řídí uspořádávání, obranné mechanismy tváří v tvář obtížným situacím a uskutečňuje kompromisy mezi touhou a strachem.

Z tohoto hlediska se psychické utrpení nevztahuje k vnějšku já, ale dovnitř. Vliv vnějších faktorů, například rodinných, je uznáván. Není však absolutní. Koncepce osobního osvobození tudíž vychází z poznání a z toho, že se psychika nechá, aby se vyvíjela za pomoci svých vlastních prostředků, podle svých vlastních zdrojů. Za předpokladu, že by psychické utrpení bylo příliš silné, může být potřebná pomoc náležitě připraveného terapeuta, který působí ve vhodném rámci. Umožňuje převést do slov - *verbalizovat* - hluboké úzkosti, zmírnit tvrdé obranné mechanismy, uvědomovat si nutkavé *imagos*, vzdát se podvědomých iluzí a uspořádat vztahy na jiné, pružnější. Subjekt se tak dostává do svého nitra podle lidské přirozenosti; nastupuje cestu zrání a respektuje její vlastní rytmus.

2. Mechanismy nedefinovaného přenosu

Autoři uzdravování rodových kořenů nikdy nepopisují mechanismy psychologického přenosu jasně. Je zde implicitní otázka oslabení kvality toho, co je přenášeno, z hlediska, které se blíží starým teoriím o degeneraci. Častěji se připomíná trest, který je schopný zasáhnout i pozdější generace, nebo spíš škodlivý vliv nějaké osoby, který trvá i po smrti. Tyto mechanismy vycházejí spíš z přesvědčení než z vědění - pokud rozlišujeme poznání víry striktně se vztahující k prvotnímu hříchu, které ostatně navrhl 11. vatikánský koncil (*Gaudium et Spes*, č. 13), kdy psychiatr neuzná člověka v situaci oběti. Jenže mechanismu psychologického

---

⁴ ELLENBERG. F., *Histoire de la découverte de l'inconscient*, Paris, Fayard, 1970, 1994.

přenosu, i když komplexní, nejsou na úrovni magie. Byly široce zkoumány. Jsou zformovány do teorií, které jsou v souladu s rozumem.

Předložíme zde krátké shrnutí s rozlišením podvědomého přenosu, nevědomého přenosu a zjevného přenosu.

Podvědomý přenos:

Týká se nejhlubších mechanismů, skrze něž se utváří psychika subjektu. Rodiče a okolí přenášejí na dítě to, co je v nich samých nejhlouběji skryté. Dítě to integruje, podvědomě tento materiál přeměňuje a buduje základ své osobnosti na tomto podstavci. Tento základní přenos není přístupný vědomé anamnéze ani systematickým výzkumům. Tento „psychologický proces“ spočívá zásadně na mechanismu identifikace, jímž subjekt asimiluje nějaký aspekt, vlastnost, atribut někoho jiného a přetváří se, zcela nebo částečně, podle svého vzoru. Osobnost se utváří a diferencuje sérií identifikací”.⁵

Přenos spojený s rodičovskou problematikou

Rodiče na sebe mohou vzít více nebo méně závažné psychologické problémy, které souvisejí se vzájemným působením mezi nimi a jejich vlastními rodiči. Mohou být vedeni k využívání psychiky svých dětí pro své vlastní psychické potřeby. Uvedeme jen jeden příklad: Jedna žena, která zažila incest v rozvrácené rodině, se provdala za nedostatečně spořádaného muže, zavedli mezi sebou styl *incestuálního* vztahu. Bezpochyby nevykonávali sexuální akt na svých dětech. Avšak prožitá a neléčená traumata v předchozí generaci, se projevují smísením sexuality a lásky. Snadno před dětmi mluví o svém sexuálním životě a svých představách. Ptají se svých dětí na jejich přátelství a naznačují sexuální konotace. Děti jsou tedy ovládány sexuálními *stimuly*, které vyzářují z jejich rodičů. Utváření jejich sexuality, jejich afektivity, je tak hluboce narušené, ale podvědomě. Podvědomý psychologický přenos tvoří podstatu psychologického přenosu. Je z definice nedostupný vědomému zkoumání a pokušení očišťovací péče nebo převýchovy. Je v samém jádru psychiky subjektu.

„Nevědomý“ přenos: příklad rodinných tajemství

Stejně jako podvědomý psychologický přenos není bezprostředně zjevný. Není však tak hluboká. Dá se snadněji objasnit a zasahuje do menší hloubky při utváření psychiky. Tajemství si ponecháme jako ilustraci.

Mnoho skutečností může mezi rodiči a dětmi zůstat zahaleno. Patogenním se tajemství ukáže.. když se obsah týká podstatných prvků pro utváření struktury dítěte (jako identita jeho rodičů, jeho pořadí mezi sourozenci, předčasně získané trauma ...). Dítě získá na samém počátku difúzní neklid. Tato otázka je natolik zásadní, že vyčerpává během let všechnu energii. Pokud nedojde k získání chybějících prvků, může se rozvinout vážné psychické utrpení, dokonce duševní nemoc. Bylo by však přehnané říci, že tajemství může samo o sobě „způsobit schizofrenii“. Schizofrenie je komplexní choroba, spojená jak s biologickými, tak s environmentálními faktory.⁶

⁵ LAPLANCHE, J. a PONTALIS, J.-B., *Vocabulaire de la psychoanalyse*, Paris, PUF, 1967.

⁶ Současné vědomosti o schizofrenii umožňují změnit v jetím historickém kontextu tezi, podle níž, je třeba tří generací, aby se někdo stal schizofrenním". Byla podporována na prvním místě Francoisem Doltem v jeho knize *Le cas Dominique*. Murrav Bowen, jeden ze zakladatelů systematických terapií, rozvinul dost blízkou myšlenku. z interakčního hlediska. Tito autoři přinesli prvky reflexe a otevřeli zajímavé pole pro pozorování, mezi četnými a synergickými kauzalitami schizofrenie. Ale toto otevření bylo některými autory, fascinovanými lineárními kauzalitami, jako Ancelin-Schutzenberger, utvrzeno v dogma.

Mohli bychom připomenout rovněž otázku rodinné loyality, vypracovanou I. NoszromenyiNagyem, psychiatrem a průkopníkem rodinných terapií,⁷ nebo otázku *rodinného mýtu*, pojmu zavedeného v roce 1963 Antoniem Ferreirou.⁸ Jsme ovlivněni tajemstvími, loyality a rodinným mýtem, ale méně do hloubky než při podvědomém psychickém přenosu. K těmto dimenzím přenosu však nelze přistupovat pouze přes anamnézu, jak to navrhnou zastánci psychogenealogických přístupů. Odhalit „nevědomí“ není ostatně cíl sám o sobě a toto odhalení nemá, jak se často věřilo, terapeutickou účinnost *ipso facto*. Práce s „nevědomím“ se může provádět pouze v terapeutickém procesu, který vyžaduje čas. Terapeutická je pouze tehdy, když se dorozumívací prvky vynořují v okamžiku, kdy je osoba připravena je přijmout a kdy mohou obohatit její psychickou práci.

Zjevný přenos

Naši rodiče a předkové nám jasně předávají své hodnoty a neméně své aktuální problémy v postojích. Tyto prvky jsou snadno napravitelné. Zde jsou hodnoty přenášeny způsobem života a projevem. Postoje našich rodičů jsou spojené s jejich historií, jejich psychikou a my jsme s nimi v interakci tak dlouho, dokud jsou naživu. Z toho vyplývá prolínání vlivů, které je tím účinnější, že se jedná o disfunkční nebo násilné jednání. Tento zjevný přenos, jakkoli sám o sobě zjistitelný, je třeba brát vážně. Kolikrát je potřeba znovu definovat vztahy s rodiči, abychom se přehnaně nevystavovali neblahým interakcím.

To, co jsme vyložili, nevyčerpává znalost mechanismů mezigeneračního přenosu. Vidíme, že mají být chápány racionálně a vyúsťovat v uvážené terapeutické úkonu, které se dají vysvětlit. Naopak zřeknutí se vědeckého přístupu v tak delikátní oblasti jako je práce s psychikou, riskuje, že se stane pro osoby škodlivým.

3. Čtyři rizika chybné duševní medicíny

Je obecně známo, že v rámci organické medicíny spočívá hlavní nebezpečí při využívání vědecky nepodložených úkonů v tom, že se onemocnění či symptom chápe příliš dílčím nebo povrchním způsobem, než v obecné nevědomosti nebo neodbytnosti průběhu, kdy poskytovatel nedokáže přistupovat k organismu jako k celku. Takový troufalý terapeut pak plně zaměstnán radiestézií nechá pacienta v rakovinném procesu, který se zhoršuje a který mu jeho neznalost medicíny zakrývá. Praxe uzdravování rodových kořenů představuje analogická rizika v řádu terapie psychického utrpení. Z ušlechtilého důvodu, že svátost eucharistie zmůže všechno, povzbuzují lidé dobré vůle, řeholníci i kněží duše v nadpřirozených nadějích, kdy zákonitostem lidské psychiky daným Stvořitelem staví překážky neznalost nebo je popírají domněnky. Uvedená rizika lze shrnout do čtyř základních.

Nebezpečí fascinace kauzálními vztahy zavedenými genogramem

Práce s genogramem je velmi choulostivá. Oprávnění psychoterapeuti vědí, že tento nástroj může velmi rychle vynést na světlo mnoho důležitých, bolestných a kolikrát dramatických informací o rodinné historii určité osoby. Toto odhalení vyvolává kauzální hypotézy, které se jeví jako velmi opodstatněné. Tyto hypotézy vedou dotyčný subjekt k radikální změně pohledu, který si přinesl ze své původní rodiny, ze svého místa v této rodině a od většiny svých předků. Pokud se taková hloubková restruktura provádí profesionálně a při dostatečném množství setkání, může být terapeutická. Umožňuje totiž odstup vůči původní rodině, desidealizaci určitých osob nebo příběhů, pochopení chování některých blízkých lidí atd.

⁷ BOSZROMENYI-NAGY, I. - SPARK, G., *Invisible loyalties*, Maryland, Harper and Row, 1973; BOSZROMENYI-NAGY, I. - KRASNER, B., *Benveen give and take*, New York, Brunner Mazel, 1986.

⁸ FERREIRA A. J., „Family myths and homeostasy“, *Archives of general psychiatry*, 1963, 9, s. 457-463.

Když naopak probíhá narychlo a neprofesionálně, může být škodlivá. Daná osoba by byla hluboce otřesená. Co vybuodovala na své identitě a svých rodinných kořenech, je zpochybněno. Může projít skutečnou krizí identity, až k depresivnímu nebo narcistickému zhroucení. Pokud je po tomto šoku ponechána sama sobě, může být zachváčena přemítáním o hledání nové koherence. Kauzální hypotézy předkládané genogramem jsou skutečně navenek často velmi přesvědčivé. Mají tendenci oslepit subjekt a zabránit jiným prvkům v přístupu. Tato trápení jsou navíc neúčinná. Víme už dlouho, že očištné techniky jsou málo účinné. Nestačí, jak se říká, že se „věci vynoří“, aby byly osvobozeny. Naopak je třeba, aby se vynořily postupně, v rytmu osoby. Pak je třeba je uvést do kontextu a dát jim smysl. Proces vyžaduje čas. Nelze se ostatně věnovat jedině modlitbě, aby se dokončila tato psychická práce.

Nebezpečí redukce multidimensionality lidské bytosti

Obtíže určité osoby mohou být spojené s její rodinnou historií. Avšak mohou být také spojené s mnoha jinými faktory. Na poli rodinném je subjekt nositelem struktury (chaotické, rigidní nebo funkční), komunikace, vztahové etiky své rodiny. Lidská bytost je ostatně podmíněna svou psychikou, svým tělem, svým naučeným chováním a svými instrumentálními funkcemi (logickými, jazykovými atd.). Zaměření na transgenerační kauzalitu, tak jak je chápána uzdravováním rodových kořenů, je spojené s rizikem, že povede k popření jiných kauzalit. Tato unidimensionalita může dovést subjekt do slepé uličky. Daná osoba může trpět kvůli psychické nemoci, která je léčena málo nebo vůbec, jiná může trpět kvůli aktuálním interakcím se svými rodiči atd. Z nedostatku předběžného multidimensionálního zhodnocení s sebou navrhované formy péče nesou riziko, že se nebudou zabývat tou dimenzí, již je potřeba se zabývat. Vstupujeme tedy do určité formy usurpace: náboženský prostředník - důvěřivost nebo domněnka - usurpuje místo pečovatele, který by dal adekvátní odpověď na problém.

Nebezpečí překážek ve skutečné psychické práci

Uzdravování rodových kořenů poskytuje pevné interpretační klíče. Psychika je v příbězích a svědectvích, které předává tato literatura, zaplavená pojmy jako prvotní hřích, osobní hřích, ďábel, posedlost duchy. Nejde o odmítnutí *a priori* všech těchto hypotéz, i nadpřirozených. Ale explikativní systém je zde uzavřen do sebe a vůbec nepřijímá přirozené nebo pouze akcidentální hypotézy. Mimoto je zde osoba vždy kladena do exteriorní pozice vůči sobě samé. Její obtíže jsou spojeny s jejími předky a prostředku na vysvobození k ní přicházejí božským přispěním, ne jen v rámci řádných nadpřirozených prostředků, ale i smíšením zázračné milosti, charismatického účinku a prostou instrumentalizací svátosti - eucharistie - použité, abychom tak řekli, okrajově.

Tyto dva aspekty vedou osobu k odstupu vůči sobě samé a zmíněný mechanismus tvoří protiklad k psychické práci, která spočívá v neutrálním a otevřeném naslouchání sobě. Jde o to, aby se nechaly objevit prvky porozumění a nechaly se navzájem propojit v prostoru vnitřní

hry'. Tato práce umožňuje postupné objasnění podvědomých kompromisů osoby. Ta je přivedena k tomu, aby užívala svoji svobodu a odpovědnost. „Zkrat“ v psychické práci má za důsledek, že způsobí u osob ztrátu jejich schopnosti jednat samy za sebe. Často potkáváme osoby trpící depresí nebo neurózou, které se účastní různých uzdravovacích setkání, obzvláště zaměřených na rodové kořeny. Jejich problém se málo vyvíjí. Naopak rozvinuly postoj exteriority vůči sobě samým. Budou do omrzení hledat setkání nebo techniky, které upraví jejich problém. Jejich pohled na víru a psychickou kauzalitu, který narušuje božskou hodnotu stvořeného přirozeného řádu, jim brání v přijetí klasické psychoterapie analytického typu. Můžeme si myslet, že tyto osoby jsou vůči tomuto kroku zpočátku zdrženlivé. Avšak lineární kauzalistické pojednání o uzdravení posílilo jejich tušení. zatímco od postupu řízeného vírou

by se očekávalo, že postupuje ve smyslu antropologické pravdy a odpovědnosti stvoření účinného podle obrazu a podoby Boží.

Nebezpečí ve vztahu ke zprostředkovateli: zneužití moci a lež

Nedostatek racionálního základu uzdravování rodových kořenů staví toho, kdo je provádí, zpravidla kněze, do pozice moci kvůli svátostným prostředkům eucharistie a smíření. Teze o nějakém účinku způsobeném takovým a takovým atavismem, jsou neověřitelné. Poskytovatel se stává jediným garantem svých vlastních interpretací a zásahů. Proto už není možná triangulace s odvoláním na vnější platnou teorii. Vztah se odehrává ve dvou mezi všemocným zprostředkovatelem a osobou oslabenou svým utrpením a očekáváními. Zdánlivá živost interpretací posiluje, o nic méně než jejich pohotovost, tento dvojitý vztah fascinace a podřízenosti. Vtahování do hry je důležité a neregulované. Neboť zprostředkovatel projevuje radikální jistotu. Mluví o Bohu, dokonce „pro“ Boha a „nařizuje“ Boha. Často používá iracionální a nejasné techniky péče a směřuje individuální psychologii, rodinnou psychologii, skupinovou psychologii, spiritualitu a liturgii.

Každý pečovatelský přístup určitě obsahuje riziko všemohoucnosti a využívání pacientů. Kompetentní a poctiví terapeuti používají přesně stanovené prostředky, aby předešli a ošetřili toto riziko. Budeme citovat čtyři:

- Na prvním místě je nutné mít prohloubené vzdělání v psychopatologii. Pokud někdo zamýšlí léčit psychické utrpení, je hlavní znát genezi psychiky a její mutace i různé psychické nemoci. "Toto. učení je dlouhé a složité. Vychází z dobrého a náležitého školení u nemocných za přítomnosti odborníků. Při nedostatku takové výuky se riskuje, že se budou nabízet konkrétní techniky osobě, která potřebuje pořádnou a celkovou péči. Lze například vidět schizofreniky. kteří se účastní mezigenerační práce, zatímco se o ně nepečuje a tímto přístupem se riskuje, že se jejich nemoc zhorší.
- Druhý bod, který zaručuje kvalitu péče z psychologického hlediska a předchází ideologické fascinaci, je vzdělávání ve více psychoterapeutických přístupech na základě různých teorií. Takto se vyloučí pevné přilnutí k určitému pohledu na svět. Získá se schopnost ptát se, co se dělá a jak funguje vklad do takové přesné teorie. V případě uzdravování rodových kořenů by bylo vhodné uvažovat o „zdání přenosu“. Psychologický přenos je skutečnost, ale je také přelud. Jako takový má funkci učinit subjekt *nevinným* a odsunout stranou každé osobní zapříčinění.
- Na třetím místě je kvalita zásahů psychologického řádu zaručena prací, kterou zprostředkovatel provádí na sobě. Každý terapeut nebo zprostředkovatel v pomocných vztazích, plní tuto práci z podvědomých důvodů, jako zkoumání narcistických motivací nebo uskutečňování vize o nápravě. Zjišťování a analýza těchto prvků je nezbytná pro to, aby terapeut nebo náboženský zprostředkovatel nevyužívali osobu k uspokojení svých vlastních psychických potřeb.
- Kvalita zásahů psychologického řádu je konečně zaručena obvyklou konfrontací s různými teoriemi, otevřeností vůči přínosům jiných teoretických oblastí, vývojem teorie a praxe. Doporučuje se, aby se tato otevřenost vůči vnějšímu pohledu projevovala také prostřednictvím supervize.

Na závěr

Přístup zvaný *Uzdravování rodových kořenů skrze eucharistii* je z vědeckého psychologického hlediska velmi riskantní. Možným důsledkem je bránění skutečné práci na utváření psychiky. Subjekt se považuje za *nevinný* v tom, co se mu přihodí. Pojem osobního podvědomí už neplatí. Fascinace způsobená hypotézami i zprostředkovatelem, může bránit trpící osobě brát v úvahu jiné dimenze vlastního utrpení.

Bio-psycho-sociální utrpení věřících by se mohlo zjistit a moudře doprovázet pomocí naslouchání. Kvalitní naslouchání umožňuje respektovat rytmus osob a pomáhat jim objasňovat duchovní a bio-psycho-sociální část jejich utrpení. Umožňuje jim, aby pak v případě potřeby vyhledaly vhodnou péči. Bylo by jistě prospěšné rozvinout do šířky vedení k naslouchání. Neboť jeho nedostatek obrací lidi k hledání rychlých a vnějškových řešení. Naslouchání naopak umožňuje rozvoj nitra a jedinečnosti. Pomáhá ovládat utrpení inteligentně a odpovědně. Osobní svoboda vychází z nitra vztahu skutečného slova. Mimo všeho pozitivismu i supernaturalismu tento přístup nepředpokládá o nic méně duchovních hodnot, mírnosti a trpělivosti.

II. ČÁST: TEOLOGICKÁ EXPERTÍZA

Tato analýza se opírá o kritéria dogmatické teologie, aby upřesnila to, co se nazývá praxí uzdravování rodových kořenů, zvláště prostřednictvím mešní oběti za zemřelé. Rozmanitost těchto úkonů je dost velká, proto si naše analýza vybrala za základ údaje knihy, která, jak se zdá, tvoří ve francouzské oblasti naukový odkaz v oboru. Jde o: J. HAMPSCH, c.m.f, *La guérison de vos racines familiales. ...božské řešení těžko řešitelných problémů* (sic), 1986-1989.⁹ Tato kniha bezpochyby souvisí s mnoha dalšími, třeba s knihou Dr. MAC ALL (episkopální, 1910-2001), ale vliv eucharistie v těchto praktikách naznačuje zaměření reflexe na katolickou teologii mše a očištění.

1. O co přesně jde?

Nejdříve je třeba rozlišit specifické vlastnosti praxe uzdravování, která má sama o sobě tendenci směřovat mnoho rovin, charismatickou, svátostnou, svátostinnou k dosažení téhož efektu: aby se lidé cítili lépe.¹⁰ Hlavní idea je, že mnoho lidí trpí ve svém svědomí důsledky hříchů spáchaných jejich předky a že mohou použít více duchovních prostředků k uzdravení, aby znovu získali psychickou rovnováhu narušenou chybami, které nejsou jejich vlastní. Tato kniha opakovaně připomíná prostředek osobní a společné modlitby, ale také praxi exorcismů, modliteb za osvobození (aniž by se vědělo, jestli jde o úkon exorcisty pověřeného biskupem), praxi svátosti smíření a konečně přinášení mešní oběti za rodokmen subjektu tak dlouho, dokud jeho vnitřní bolest nedojde úlevy nebo nebude uzdravena. V souboru duchovních cvičení zaměřených na uzdravení vnitřního člověka nás zarazí tato vymezená praxe. Kromě doporučení, aby se tyto různé roviny rozlišovaly a zvláště aby se nemísily úkony exorcismu s liturgií eucharistie, přejdeme k pojmu duchovní uzdravení obecně a k opatrnosti, kterou tato praxe vyžaduje. Kongregace pro nauku víry na toto téma vypracovala velmi přesný doktrinální dokument.¹¹

Vymezená definice praxe, jejíž analýzu zde zamýšlíme provést, spočívá ve způsobu, jak nahlížet nadpřirozenou situaci zemřelých předků a vztah této situace (očistec / blaženost) k nadpřirozené situaci jejich potomků. Krátce, diskutabilní teologické rozhodnutí, které si myslíme, že máme zkoumat, se dotýká přesvědčení, že předkové jsou spojovacím článkem aktuálně nezbytným pro utváření zdravé duchovní osobnosti u člověka žijícího na zemi. Podle teorie, o kterou se jedná, totiž oběť mše sv. za rodokmen jistě směřuje k plnému přístupu těchto duší k věčné blaženosti - projevem autentické lásky, kterou katolická Tradice vždy doporučovala; ale živý, který žádá o mešní intenci, usiluje skrze vstoupný nebo chceme-li,

---

⁹ Francouzský překlad 2002, Saint-Benoit du Sault, Bénédictines, 270 s.

¹⁰ Kniha Dr. Mac All, například vypráví o mnoha opakováních episkopálních eucharistií celebrowaných za uzdravení rodokmenu, jejichž průběh, *a priori* svátostný, se rozšiřoval o mnoho zázračných účinků, vizí, zjevení atd.

¹¹ *Instrukce o modlitbách za uzdravení*, 23. listopadu 2000; viz také *Instrukce Kongregace pro nauku víry o modlitbách za získání uzdravení od Boha* ze 14. září 2000. ACTA ČBK 4 (2009). Praha: ČBK, 2009, s. 75-87.

dominový efekt o to, že na oplátku obdrží zlepšení své *vlastní nadpřirozené situace*, která by byla těžce poškozená hříchy předků. Nezdá se, dodáváme, že by tento pojem *na oplátku* měl sám o sobě jakoukoli oporu v Tradici.¹²

2. Důkazní činitelé

Abychom řekli pravdu, hlavní argument P. Hampsche, stejně jako Dr. Mac Alla, je *konstatování zkušenosti*, že mešní oběti za zemřelé rozřešily duchovní situace, které překážely osobě jejich potomků. Tato kniha má kromě jiného zálibu v citování mnoha osvobození během vlastního slavení mše, která jsou nahlížena co nejkonkrétněji, současně s efekty zázračné povahy. Můžeme zcela spravedlivě žasnout, že anglikánská slavení, jejichž platnost katolíci neuznávají, P. Hampsch považuje za stejně účinné jako katolické mše... Dr. Mac All konec konců cituje mnohem více zázračných skutků, jako zjevení předků během mše, než P. Hampsch. Je velmi obtížné zaujímat postoj k podobným svědectvím, aniž bychom se dotkli intelektuální poctivosti autorů, jejichž dobrá vůle je zjevná. K potížím s přijímáním těchto svědeckých důkazů se přidává metodický požadavek, který v dotčených prostředích spočívá ve směřování zprostředkovatelských rovin.¹³ Bylo by například dost překvapivé, že by osoba, která se pokládá za uzdravenou z takového vnitřního utrpení, nepřijala posilu ze své vlastní účasti na eucharistii nebo svátosti smíření, na níž byla z celého srdce přítomná, zatímco by se přiznávala osvobození předků. získaného mešní obětí.

Stejně tak se budeme tázat na určité množství teologických argumentů, které jsou ve službě této teze. Necháme zde stranou jiné vědecké nebo statistické argumenty převzaté z genetiky nebo psychologie, jakkoli by jejich vyloučení bezpochyby muselo vyzdvihnout mnoho z důkazů P. Hampsche.

Nerovnováha exegetických důkazů

Největší část biblických citací, které se používají jako důkaz přenosu nepravosti jako objektivního zla na dědice - pokud ne hříchu jako viny, jako subjektivní viny - jsou převzaty ze Starého zákona. Cituje se zvláště Ex 20,5-6: „Neboť já jsem tvůj Bůh, Bůh žárlivý, stíhám vinu otců na synech do třetího a čtvrtého pokolení“. Je však zajímavé, že se opomíjí (Hampsch, s. 37) nauka Ezechiela 18 o přerušení atavistické solidarity s odkazem na její platnost v časech eschatologického vysvobození. Jinými slovy, odlišnost mezi Ex 20 a Ez 18 vychází z hodnoty vývoje zjevení ve vztahu mezi Bohem a osobní odpovědností. Je pravda, že týž (s. 35) opominul nejjasnější text Nového zákona o této otázce, vyprávění o slepém od narození v Jan 9,2. V souvislosti s tímto textem nechce autor popírat Ježíšovo slovo („ani on, ani jeho rodiče“ nezhřešili). Ale Hampsch kuriózně převrací silnou pravdu příběhu na osobní vinu a zvláště zděděnou, aby ji popsal ve shrnutí jako výjimečnou pravdu v přítomném průběhu dějin spásy: „Ježíš jim ukazuje (Židům) že mylně zobecňovali tento závěr (že *nemoc vždy pochází z dědičného hříchu*)“ (*Tamtéž*, s. 35). Kniha tak prodlužuje platnost domnělé pokud ne všeobecné pravdy, která se často vyskytuje, že Bůh dovoluje přenos nepřízně z generace na generaci.

Nerovnováha v obětování eucharistie za duše v očistci

Naše analýza samozřejmě musí s uznáním vyzdvihnout zde uvedené znaky velkého přilnutí k tradiční nauce církve, že časné útrapy očistce mohou být pro určitého zemřelého zmírněny

¹² Tuhlo by se to ověřit ve velmi klasickém dílku P. R. GARRIGOUL-LAGRANGE, OP o posledních věcech: *L'éternelle vie ou la profondeur de l'ame*. Paris, Desclée de Brouwer, 1950, např v kap. VII: „Láska vůči duším v očistci a společenství svatých s. 273 n.

¹³ Více druhů působení svátostného nebo paraliturgického nebo charizmatického řádu se praktikuje současně atd. V procesu beatifikace, přísouzení zázraku přímluvy služebníka Božího se předpokládá, že se člověk formálně obrátí s modlitbou na Boha skrze tohoto prostředníka, s vyloučením ostatních svatých v nebi.

nebo zrušeny skrze zásluhu Krista a svatých. Diskutabilní praxe uzdravování rodových kořenů by už byla zbavena svých největších potíží, kdyby měla mít mezi věřícími katolíky za důsledek obrácení pozornosti k této pravdě víry a tomuto gestu bratrské lásky.

Zde však pozorujeme velmi závadný dvojsmysl a skutečnou naukovou nevyváženost. Duše v očistci. v tom máme jistotu víry, jsou *duše spasené*, co se týká vztahu jejich svobody k Pánu. Přinejmenším lítost nad hříchu v okamžiku smrti by je po vzoru dobrého lotra přivedla „dnes s Ježíšem“, pokud ne „do ráje“, tedy aspoň tak, aby tam jistě došly (srov. Lk 23,43). Zbývá jim projít objektivním očištěním, za něž se můžeme přimlouvat svými modlitbami. Ale všichni se shodnou, že ve srovnání s hypotézou pekla, je jejich nadpřirozená situace jasně po boku Pána a spásy. Těžko se tedy chápe toto zdůrazňování P. Hampsche a zastánců uzdravování rodových kořenů, že je považují za předky, kteří objektivně škodí živým osobám, jsou škodliví a schopní rušit nejen na povrchu nebo na periférii duchovního zdraví nějaké živé osoby, ale schopné jí škodit do hloubky až k popírání dobrého záměru pokřtěné osoby vůči Kristu.¹⁴ Co hůř, podle této logiky atavistické solidarity se ptáme, co by bránilo předkovi pravděpodobně umístěnému peklu sdělovat své odmítnutí Pána svým potomkům... Zdá se, že tato praxe vychází z umenšování moci spásy a prostě křtu každého nadpřirozeného subjektu v jeho bezprostředním vztahu ke Kristu.

3. Námitka: spásný vztah s Pánem je pro každého pokřtěného přímo v rámci mystického těla

Mezi všemi prostředky poskytnutými svědomí, aby se mu pomohlo v jeho utrpení - některé zmíněné jsou málo obvyklé - autor necituje vůbec rozhodující prostředek, inaugurační prostředek, jímž je křest, jako by neměl dost moci vysvobodit duši radikálně (= „od kořene“), jako by ji mohl nechat v podmínkách duchovní smrti, ačkoli jí sděluje život Vzkříšeného, jako by ji mohl navíc zanechat v moci satana, zatímco samotné exorcismu se jistě právem nacházejí ve slavení Pánovu Paschy obětované za každý subjekt.

Moc křestní milosti

Z tohoto úhlu pohledu je velmi příznačné, že jedna ze vzácných zmínek o křtu z pera P. Hampsche (s. 62) mluví jen o „křestních právech“, místo aby pevně potvrdila *moc* křestní milosti: „Dát znovu Boží život do udušených oblastí našeho rodokmenu znamená pouze aplikovat naše křestní práva“. Ze dvou věcí jedna: buď jsou „dobří lotrové“ našeho rodokmenu po boku Pána a „satispassio“ (Garrigou-Lagrange) očišťovacích útrap jim přináší postupně a neodvratně rozšíření božského života *ve jménu jejich vlastního křtu*, dokonce před tím, než se k tornu připlete naše láska skrze „satisfakci“ praxe odpustků; nebo bychom měli zoufat i nad vlastní mocí, kterou v nás má milost našeho křtu. ještě před eucharistickou obětí přinášenou za naše předky. dokud nevyrovnají na oplátku nedostatek božského života v nás, *jestliže je třeba pochybovat o síle křtu*. Jenže všechny rány způsobené naší dědičností mají sídlo v nás a právě v nás může Pán celek uzdravit za předpokladu, že to chce (srov. 2 Kor 12,7).¹⁵ Je také možné a žádoucí, aby živí nechávali sloužit mše za sebe samé, když čelí objektivním omezením svého vlastního těla v zápasu Ducha svatého v nitru jejich ducha.

¹⁴ Jistě, organické, genetické atavismy mohou těžce škodit podmínkám života potomka. Kromě výjimku zázraku bychom si nepředstavili, že průchod duše alkoholika očištěm k blaženosti by mohl obnovit chromozomální integritu jeho potomka. Toto nešťastně dědictví zůstává. Ale Bůh zkoumá ledví, pozemskou podmíněnost, chceme-li, stejně jako srdce, kde působí milost.

¹⁵ „Abych se pro vznešenost těch zjevení nepyšnil, byl mi dán do těla osten, posel to satanův, aby měl bil do tváře. To proto, aby se mě nezmočňovala pýcha. Kvůli tomu jsem třikrát prosil Pána, aby mě toho zbavil. Ale on mi řekl: 'Stačí ti mole milost, protože síla se tím zřejměji projeví ve slabosti'“.

Je jistě důvod brát v úvahu sílu podmíněnosti „struktur hříchu“ (Jan Pavel II.)¹⁶ kolem osoby svobodně stvořené k obrazu a podobě Boha; ale křest je svátostí úplného osvobození, mimo všechna struktury nepravosti, počínaje prvotním hříchem. Co zůstává na našem dně z „žádostivosti“ („*fomes peccati*“), co zůstává z *vetustas* „starého člověka“. slouží jen k tomu, aby svobodnou a královskou osobu, kterou v nás vytváří milost, udržovala v bdělosti a neuváděla "nového člověka- do pochybnosti o *novitas* velikonočního vítěze, kterého oblékl.

Personalismus svátostné kauzality

Personalismus evangelia, tak skvěle představovaný v setkáních janovského Krista, svědčí o přímosti spasitelného vztahu *zprostředkovaného* lidstvu vtěleným Slovem: „Nikdo tě neodsoudil? (...) Ani já tě neodsuzuji. Jdi a už nehřeš“ (Jan 8,10-11). Vlastní svátostná kauzalita, nejvýraznější z nové smlouvy, vkládá do života církve tuto základní pravdu evangelia: „Kristus je zde přítomen skrze svou hodnotu ve svátostech, takže když někdo křtí, křtí sám Kristus“¹⁷ I jiné, přímější kauzality - máme na mysli kauzality edukativní a dispozitivní - budou moci svým způsobem a do značné míry být ve hře okolo svátostí nebo aby pomohly utvářet nadpřirozenou osobnost subjektu. Proto se předkům přiznává pozice aktuálně potřebného spojení a negativního spojení aspoň z jejich úplného očištění... V každém případě by se neměl nabízet „program uzdravení“ - tento výraz pochází z pera P. Hampsche, aby shrnul trochu monopolistickou teorii - který by obrátil bezprostřední vztah ke Kristu ve prospěch nepravděpodobných odkazů.

Navíc se tedy riskuje, že se vymění vnitřní rámec osobní svobody za pochybné dobrodiní adjustačních kauzalit, zavedených do středu působení křesťanské existence. Je bezpochyby dobře, že je naše epocha lépe zhodnotila.¹⁸ Ale jádrem závažnosti evangelia Ježíše Krista je vykoupení hříšníků, spíše než uzdravení nemocných. Ukřižovaný odpouští. nezabývá se v první řadě zbavováním viny a spíše než k jeho zdraví bychom se měli obracet k jeho svatosti, abychom dosáhli blaženosti.

Na závěr

Naukové upřesnění může posílit svou koherenci jen na objektivitě dokumentu. a proto se naše analýza rozhodla soustředit se na výroky a tvrzení rozvíjené v knize P. Hampsche. Výsledek, který z toho vyplynul, vypadal, že protiřečí katolické nauce o křtu, o očištění a odpustcích a konečně správně chápanému úmyslu, který stojí nad nezištnou láskou, již máme mít vůči svým zemřelým bratřím, když za ně přinášíme eucharistickou oběť. Myšlenka solidarity v hříchu má důkazy mezi starozákonními prameny branými doslova, v termínech, které v této oblasti neuznávají vývoj Zjevení až po exemplární případ slepého od narození v evangeliu sv. Jana. Že struktury hříchu („sociální hřích“) velmi zatěžují posvěcení osob, kvůli kauzalitě podmíněnosti, budiž. Kdo by se stavěl proti? Že duše zemřelých, které jsou ještě v očištění. mohou *aktuálně a rozhodujícím způsobem* škodit duchovnímu zdraví potomků a že osvobozením jedněch by se mohli *aktuálně* uzdravit druzí, se jeví jako nová pravda v katolické církvi, bez opory v Tradici: to nelze ani uznat, ani uvést do praxe.

¹⁶ Srov. *Katechismus katolické církve*, 1869.

¹⁷ II. vat. koncil, *Sacrosanctum Concilium*, 7.

¹⁸ Morální teologie dávno definovala situaci „habitudinaires“.